

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต*

สง่า วงศ์ไชย¹

(วันที่รับบทความ: 18 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 28 ตุลาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤศจิกายน 2566)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ลงทะเบียนรายวิชา CTH3108 ภูมิปัญญาทางภาษากับการสอน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา 2) คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน 3) แผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น 4) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 5) แบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 6) แบบวัดเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษา 7) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น และ 8) แบบบันทึกการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที แบบไม่อิสระต่อกัน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาที่พัฒนาขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) หลักการ 1.2) วัตถุประสงค์ 1.3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นสำรวจแหล่งเรียนรู้ (2) ขั้นบูรณาการสู่แนวทาง (3) ขั้นรวบรวมหลักฐาน (4) ขั้นผสมผสานความคิด (5) ขั้นสร้างจิตอนุรักษ์ และ 1.4) การวัดและประเมินผล

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาที่พัฒนาขึ้น พบว่า 2.1) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) นักศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3) นักศึกษามีเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.4) นักศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน, ภูมิปัญญาทางภาษา, การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน, การเรียนรู้แบบสืบสอบ, การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง E-mail: sanga.w@rumail.ru.ac.th

The Development of Instructional Model to Enhancing Language Wisdom Learning for Undergraduate Students*

Sa-nga Wongchai¹

(Received: July 18, 2023; Revised: October 28, 2023; Accepted: November 10, 2023)

Abstract

The purposes of this research were to 1) develop of instructional model to enhance language wisdom learning for undergraduate students, and 2) study the effectiveness of instructional model to enhance language wisdom learning for undergraduate students. The samples used in this study were 34 students' Thai language subject of Faculty of Education at Ramkhamhaeng University studying in CTH3108 wisdom in language and teaching in semester 2 academic year 2021. The research instruments were, 1) instructional model to enhance language wisdom learning 2) handbook of instructional model 3) lesson plans of instructional model to enhance language wisdom learning 4) creative problem-solving ability tests 5) learning achievement test 6) attitude to language wisdom test 7) questionnaire and 8) journal writing. The data were analyzed by mean, standard deviation, t-test for dependent and content analysis.

The research findings were;

1. The instructional model to enhance language wisdom learning for undergraduate students consists of four components were; 1) Principle 2) Objective 3) Instructional model activities consisting of 5 steps, were; (i) Search; (ii) Combine; (iii) Collect; (iv) Construct; and (v) Conscious and 4) Evaluation.
2. The effectiveness of using instructional model revealed that; 2.1) Undergraduate students' learning achievement after the intervention was higher before with statistically significance at the .05 level, 2.2) Undergraduate students creative problem-solving abilities after the intervention was higher before with statistically significance at the .05 level, 2.3) Undergraduate students' attitude to language wisdom after the intervention was higher before with statistically significance at the .05 level, 2.4) Undergraduate students' opinions toward instructional model to enhance language wisdom learning for undergraduate students in overall was at the high level.

Keywords: Development of Instructional Model, Language Wisdom, Community-Based Learning,
Inquiry-Based Learning, Participatory Learning

* Research from Faculty of Curriculum and Instruction, Ramkhamhaeng University

¹ Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, E-mail: sanga.w@rumail.ru.ac.th

ความสำคัญและปัญหา

ภูมิปัญญาทางภาษาเป็นสาขาหนึ่งของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 (Department of Cultural Promotion Ministry of Culture, 2016) ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรมเป็นความรู้ความสามารถของชาวบ้านในการสร้างสรรค์ถ่ายทอดออกมาในรูปของภาษาและวรรณกรรมที่ไม่มีแบบแผนตายตัว และมีความเฉพาะของแต่ละชุมชนโดยสอดแทรกแนวคิด คติธรรม หรือข้อคิดเตือนใจให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และศึกษาคุณค่า และนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งปรากฏในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่ระบุไว้ว่า (Office of the Education Council, 2019) “ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมนาอาชีพบนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม”

เมื่อเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ คือ การส่งเสริม อนุรักษ์ และประยุกต์ใช้มรดกภูมิปัญญาทางภาษา สถาบันการศึกษาจึงออกแบบสาระรายวิชาในหลักสูตรผลิตครูให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว หลักสูตรผลิตครูภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จึงออกแบบรายวิชา CTH3108 ภูมิปัญญาทางภาษากับการสอน เพื่อให้ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ให้ความรู้ความเข้าใจภูมิปัญญาทางภาษาโดยใช้กระบวนการสืบสอบ ค้นหา รวบรวมและวิเคราะห์คุณค่าจากภูมิปัญญาทางภาษาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้จัดการเรียนรู้ภาษาไทย แม้ว่าผลการเรียนรู้ไม่ได้บรรลุตามเป้าหมายกำหนดไว้ เนื่องจากนักศึกษาไม่สามารถคัดเลือก วิเคราะห์ และพิจารณาข้อมูลที่ต้องการ และเหมาะสมเพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจภูมิปัญญาทางภาษา เช่น ความเป็นมา รูปแบบการแต่ง ลักษณะเด่น คุณค่า และข้อคิด และนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน (Department of Curriculum and Instruction, 2021) ปัญหาดังกล่าวอาจมาจากสาเหตุสำคัญเพราะยังขาดแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากร หรือชุมชนที่หลากหลาย เช่น เอกสาร โบราณ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เป็นต้น เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการค้นคว้าหาความรู้ ขาดแนวทางการสืบค้นข้อมูลเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง จึงทำให้นักศึกษาขาดแนวทางการบูรณาการเพื่อนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาทางภาษาไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (Nunark, 2011; Wongchai, Khunsang and Choo-Iad, 2017; Vanichwatanavorachai and Homfung, 2018)

จากปัญหาการจัดการเรียนการสอนรายวิชา CTH3108 ภูมิปัญญาทางภาษากับการสอนข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของรายวิชา หากไม่รีบแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้นก็จะยิ่งทำให้นักศึกษาขาดโอกาสในการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยจึงสรุปปัญหาและสาเหตุของปัญหา 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาทางภาษา

ได้แก่ ที่มา ความหมาย ลักษณะเด่น และคุณค่าของภูมิปัญญา 2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนยังขาดกระบวนการในการสืบค้น การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจและการประเมินข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย 3) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ยังขาดสื่อและแหล่งข้อมูล เพื่อใช้สืบค้นหาภูมิปัญญาทางภาษาในแต่ละประเภทจากชุมชนที่หลากหลาย เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และตัดสินใจข้อมูลที่ถูกต้อง 4) ด้านนำไปใช้ ผู้เรียนยังขาดความตระหนักต่อข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นจากแหล่งข้อมูลในชุมชนไม่เห็นคุณค่า จึงไม่สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาให้แก่นักศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

สมมติการวิจัย

นักศึกษาที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบแผนการจัดการเรียนการสอนที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิด หลักการ หรือทฤษฎีเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนมี 4 ประการ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล (Kalman, et al., 2013; Joyce, et al., 2015; Khaemmani, 2021) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (R1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (D1) การสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (R2) การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (D2) การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน (Suwathanpoornkul, 2020; Buosonte, 2022)

แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นกระบวนการของบุคคลที่ได้รับรู้ปัญหา ทำความเข้าใจปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และตัดสินใจปัญหา เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาในมุมมองใหม่หรือแนวคิดใหม่ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ สำรวจปัญหา ระบุปัญหา วิเคราะห์ปัญหา ค้นหาแนวทางแก้ปัญหา และประยุกต์ใช้แนวทางแก้ปัญหา (Vangundy, 2005; Adair, 2010; Isaksen, et al., 2011; Conklin and Williams, 2012; Proctor, 2014; Na Nakorn, 2018)

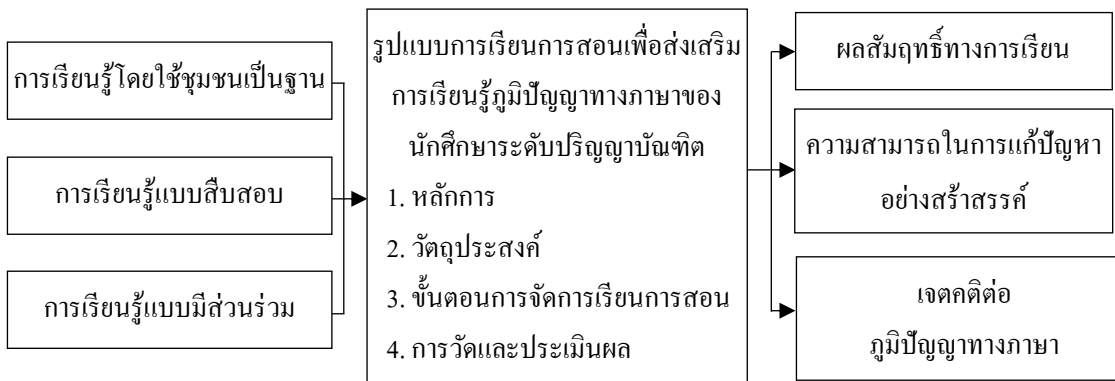
แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาเป็นความรู้สึก ความคิดเห็น การกระทำที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมพึงพอใจในทางบวก หรือทางลบต่อภูมิปัญญาทางภาษา องค์ประกอบของเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษามี 3 ประการ คือ 1) การรับรู้ต่อภูมิปัญญาทางภาษา 2) ความรู้สึกต่อภูมิปัญญาทางภาษา 3) พฤติกรรมแสดงออกต่อภูมิปัญญาทางภาษา (Triandis, 1971; Wongsanutararoj, 2008; Ruaengsri, 2018)

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและตระหนักในสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในชุมชน ความต้องการของชุมชน และสามารถสร้างความรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติและสัมผัส ร่วมมือ และใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถ และเจตคติที่ดีต่อชุมชน สาระสำคัญมี 4 ประการ คือ 1) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 2) การลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ และตัดสินใจเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ 3) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกแหล่งการเรียนรู้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล 4) การสร้างความภาคภูมิใจด้วยการเห็นคุณค่าแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (Owens and Wang, 1996; Melaville, Berg and Blank, 2006; Nova Scotia Department of Education, 2013; Larsen-Freeman and Anderson, 2016)

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบสืบสอบมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการทางสติปัญญา โดยใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้าแสวงหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลอย่างมีเหตุผล สาระสำคัญมี 3 ประการ คือ 1) การเรียนรู้เกิดจากการกระตุ้นด้วยคำถามและจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสวงหาคำตอบจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย 2) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ผ่านกระบวนการการสังเกต ตีความ สะท้อนคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบความคิดของตนเองกับผู้อื่น และตรวจสอบข้อมูล 3) การขยายองค์ความรู้ของผู้เรียนเกิดจากการประยุกต์ข้อสรุปความรู้ที่ค้นพบไปใช้ในการอธิบายเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน (Soomro, et al., 2010; Mayer and Alexandar, 2011; Lowriendee, Kitrungraung and Sirisamphan, 2018; Khaemmani, 2021)

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมุ่งพัฒนาผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองด้วยการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล สถานที่ หรือชุมชนที่ผู้สอนกำหนดขึ้นเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วม สาระสำคัญมี 3 ประการ คือ 1) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ 2) การเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้วยการสื่อสารหลายช่องทางเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ 3) การเรียนรู้เกิดจากการลงมือปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วม

ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม (Pretty, et al., 1995; Chuchat, 2006; Thumthong, 2016) แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (R1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) อาจารย์สอนภาษาไทยระดับอุดมศึกษา จำนวน 7 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และ 2) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 234 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกฉบับ จากนั้นนำไปเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (D1) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง 2) นักศึกษาที่ไม่ได้ลงทะเบียนรายวิชา CTH3108 ภาค 2/2564 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา โดยการนำสาระสำคัญของแนวคิดมาผสมผสานเพื่อสร้างร่างรูปแบบการเรียนการสอน และนำไปตรวจสอบคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.91$, $S.D. = 0.15$) 2) คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.89$, $S.D. = 0.18$) 3) แผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น จำนวน 4 แผน แผนละ 5 ชั่วโมง เมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.93 - 4.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.05 - 0.15 4) แบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ เมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพมีค่าดัชนี

ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25 - 0.87 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.95 5) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นแบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อและเกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกส่วน เมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 แบบวัดความสามารถนับก่อนเรียนมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.37 - 0.77 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.34 - 0.73 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.98 ส่วนแบบวัดความสามารถนับหลังเรียนมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.34 - 0.72 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.37 - 0.66 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 6) แบบวัดเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ เมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.83 7) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ เมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 8) แบบบันทึกการเรียนรู้เป็นการเขียนสะท้อนคิด เมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (R2) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ลงทะเบียนรายวิชา CTH3108 ภูมิปัญญาทางภาษากับการสอน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้รายวิชาเป็นหน่วยสุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นเวลา 20 ชั่วโมง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระต่อกัน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (D2) เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน และผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและรับรองรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น และวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต มีดังนี้

1.1 หลักการมี 5 ประการ ได้แก่ 1) การเรียนรู้โดยการตั้งคำถามจะกระตุ้นความอยากรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและเลือกช่องทางหรือความต้องการในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถของแต่ละบุคคล 2) การเรียนรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์อย่างมีส่วนร่วมกับชุมชน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

แบบค้นพบและเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์จากการการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาชาวบ้าน 3) การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติแบบกลุ่มย่อยช่วยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากการระดมสมองจะนำไปสู่การวิเคราะห์ ประเมิน และเลือกความคิดที่อยู่ภายใต้กรอบแนวคิดที่มีความเป็นไปได้ เพื่อเสนอทางเลือกใหม่ที่หลากหลาย 4) การเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในองค์ความรู้ที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินคุณค่าของภูมิปัญญาทางภาษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม 5) การเรียนรู้จากกระบวนการสร้างความตระหนัก ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดและความรู้สึกอนุรักษ์และหวงแหนภูมิปัญญาทางภาษาที่มีคุณค่าด้านจิตใจและคุณค่าด้านสังคมและวิถีชีวิต

1.2 วัตถุประสงค์มี 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต 2) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในด้านสำรวจปัญหา ด้านระบุปัญหา ด้านวิเคราะห์ปัญหา ด้านนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา และด้านประยุกต์ใช้แนวทางในการแก้ปัญหาของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต 3) เพื่อเสริมสร้างเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาในด้านความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกต่อภูมิปัญญาทางภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

1.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสำรวจแหล่งเรียนรู้เป็นขั้นกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาและรวบรวมแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและตัดสินใจเลือกแหล่งเรียนรู้เพื่อค้นหาข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา 2) ขั้นบูรณาการสู่แนวทาง เป็นขั้นเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เพื่อผสมผสานความคิดในการเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาทางภาษาจากแหล่งเรียนรู้ในแต่ละชุมชนอย่างมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกับประเด็นของแต่ละกลุ่มเลือกไว้ เพื่อนำมาจัดระบบข้อมูล และนำไปสู่การดำเนินการวิเคราะห์ตามประเภทของข้อมูลภูมิปัญญา 3) ขั้นรวบรวมหลักฐาน เป็นขั้นนำข้อมูลและหลักฐานจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม และนำมารวบรวมและจัดประเภทข้อมูลภูมิปัญญาทางภาษาเพื่อนำมาพิจารณา วิเคราะห์ ตัดสิน และประเมินข้อมูลตามประเภทและคุณค่าของภูมิปัญญาทางภาษาพร้อมหลักฐาน เพื่อเสนอแนวทางให้นำภูมิปัญญาทางภาษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย 4) ขั้นผสมผสานความคิด เป็นขั้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยการเชื่อมโยงความคิดเพื่อนำไปสู่การนำเสนอแนวทางให้นำภูมิปัญญาทางภาษาแต่ละประเภทไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยไม่ซ้ำแบบเดิมหรือนำเสนอในรูปแบบอื่นที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพสังคมปัจจุบัน 5) ขั้นสร้างจิตสำนึก เป็นขั้นการนำภูมิปัญญาทางภาษาผสมผสานกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างความตระหนักต่อภูมิปัญญาทางภาษาแต่ละประเภทและจำเป็นต่อการอนุรักษ์ไว้

1.4 การวัดและประเมินผลมี 4 ประการ ได้แก่ 1) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ซึ่งพิจารณาตามกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 5 ด้าน คือ ด้านสำรวจปัญหา

ด้านระบุปัญหา ด้านวิเคราะห์ปัญหา ด้านนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหา และด้านประยุกต์ใช้แนวทางการแก้ปัญหา 3) การประเมินเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบวัดเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษา 4) การประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมภูมิปัญญาทางภาษาหลังเรียนในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ บรรยากาศในชั้นเรียน และประโยชน์ที่ได้รับ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา และประเมินความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและความคิดเห็นต่อขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการเขียนบันทึกการเรียนรู้หลังเสร็จสิ้นในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาเพิ่มขึ้น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ผลการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา	จำนวนเต็ม	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
			M	S.D.	M	S.D.		
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	34	40	22.94	1.94	34.62	1.78	28.12	.00
ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	34	20	9.56	1.74	17.44	1.62	21.59	.00
เจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษา	34	150	97.41	3.53	138.12	4.51	43.18	.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.46$, $S.D. = 0.43$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.62$, $S.D. = 0.41$) รองลงมาคือด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($M = 4.43$, $S.D. = 0.42$) และด้านบรรยากาศในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($M = 4.32$, $S.D. = 0.46$) ตามลำดับ แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

รายการประเมิน	<i>M</i>	<i>S.D.</i>	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.43	0.42	มาก	3
2. ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน	4.32	0.46	มาก	2
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.62	0.41	มากที่สุด	1
รวม	4.46	0.43	มาก	

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1.1 จุดเด่นของรูปแบบการเรียนการสอน มีดังนี้ 1) รูปแบบการเรียนการสอนที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ เนื่องจากผู้วิจัยนำกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Suwathanpoornkul, 2020; Buosont, 2022) เป็นขั้นตอนดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยเริ่มจากขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (R1) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (D1) เป็นการนำข้อมูลจากขั้นวิจัย (R1) มาสร้างร่างรูปแบบการเรียนการสอนและนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนและนำไปศึกษานำร่อง ก่อนนำไปใช้จริงในขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (R2) กับกลุ่มทดลองและนำผลประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนในขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (D2) 2) รูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงจากสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับปริญญาตรี รวมทั้งศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และสรุปผลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาเพื่อนำไปสู่การเลือกแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาการเรียนรู้อุปสรรคทางภาษาให้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง นักศึกษาจึงได้รับความรู้จากการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และสร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าภูมิปัญญาทางภาษาของชุมชนตนเอง 3) รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนี้โดยบูรณาการแนวคิดที่มีจุดเน้นและสาระสำคัญต่างกันมาหลอมรวมเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาทั้งด้านความรู้เนื้อหาสาระฝึกทักษะ กระบวนการ และเสริมสร้างเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษา ดังที่ Khaemmani (2021) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ

ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้รอบด้านหรือองค์รวมทั้งความรู้ ทักษะ ความสามารถ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.2 ข้อจำกัดของรูปแบบการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนนี้จะต้องใช้สถานที่ ห้องเรียน และชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาภูมิปัญญาทางภาษา ผู้สอนจะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ในแต่ละชุมชนที่นักศึกษาลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ขณะเดียวกันนักศึกษาก็ต้องมีพื้นความรู้เรื่องภาษาถิ่น เพื่อใช้สื่อสารและทำความเข้าใจความหมายของคำศัพท์บางคำ หากเลือกแหล่งชุมชนหรือท้องถิ่น ที่ขาดหลักฐานความน่าเชื่อถือและขาดทรัพยากรข้อมูลก็จะทำให้ได้สืบค้นหาข้อมูลได้ยาก

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

2.1 นักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากขึ้นสำรวจแหล่งเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซักถาม และระดมสมอง เพื่อค้นหาแหล่งข้อมูลภูมิปัญญาทางภาษาจากหลายช่องทาง เช่น ห้องสมุด เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อสำรวจและเลือกแหล่งข้อมูลที่ใช้ง่ายพื้นที่ภาคสนาม ขึ้นบูรณาการสู่แนวทางช่วยให้ผู้เรียนได้ออกแบบ และวางแผนการเก็บข้อมูลภูมิปัญญาทางภาษาในชุมชน เพื่อหาแนวทางหรือวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มุขปาฐะและลายลักษณ์จากการสอบถามและสัมภาษณ์ด้วยการพบปะ พูดคุย สนทนากับชาวบ้านในท้องถิ่น ขึ้นรวบรวมหลักฐานช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น อภิปรายกลุ่มและโต้แย้งเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลข้อมูลภูมิปัญญาทางภาษา และสร้างองค์ความรู้เพื่อเลือกภูมิปัญญาทางภาษานำไปใช้ จัดการเรียนรู้ภาษาไทย ขึ้นผสมผสานความคิดช่วยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยการเชื่อมโยงความคิด และประสบการณ์ของตนเอง เพื่อนำไปสู่การนำเสนอแนวทางการนำภูมิปัญญาทางภาษาแต่ละประเภท ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยไม่ซ้ำแบบเดิมหรือนำเสนอในรูปแบบอื่นที่เหมาะสม กับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น และขึ้นสร้างจิตสำนึกช่วยให้ผู้เรียนนำภูมิปัญญาทางภาษา ผสมผสานกับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างความตระหนักต่อภูมิปัญญาทางภาษา แต่ละประเภทและจำเป็นต่อการอนุรักษ์ไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nitisak and Chitradub (2021); Gadudom, et al. (2019); Dastyar (2019); Pappas and Tape (2002); Orlich, et al. (2013) ที่พบว่า การเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การเรียนรู้แบบสืบสอบ และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาให้เพิ่มขึ้น

2.2 นักศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานช่วยให้ผู้เรียน ได้เปิดโอกาส แสดงความคิดเห็นและเสนอทางเลือกที่ดี ประเมินข้อมูลและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไป ปรับปรุงความสามารถของตนเอง จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (Owens and Wang, 1996; Melaville, Berg and Blank, 2006) ขณะที่แนวทางการเรียนรู้แบบสืบสอบช่วยทำให้

ผู้เรียนได้สำรวจและค้นหาคำตอบจากการสืบเสาะ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์เพื่อสรุปและสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Mayer and Alexandar, 2011; Lowriendee, Kitrungraung and Sirisamphan, 2018) และแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างกันด้วยการลงมือปฏิบัติจริง และสรุปความคิดรวบยอดจากความเข้าใจ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Pretty, et al., 1995; Missingham, 2007; Chuchat, 2006) จึงทำให้นักศึกษาที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เกิดจากการบูรณาการจึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chutsuriyawong and Nillapun (2016); Praseeratesung, Sriampai and Chano (2018); Chiduo (2012) ที่พบว่า ทฤษฎีสร้างองค์ความรู้ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ให้สูงขึ้น

2.3 นักศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งข้อมูลในท้องถิ่น สถานที่ และชุมชน ผู้เรียนจึงเกิดการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมผ่านการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารกับบุคคลในชุมชนที่ช่วยให้ความรู้และประสบการณ์ใหม่เกี่ยวกับภูมิปัญญาทางภาษาแต่ละประเภท เพื่อให้ได้ศึกษาและเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนทนา และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาทางภาษาที่ได้รับผ่านการสัมภาษณ์ สนทนา และแลกเปลี่ยนจากผู้คนในชุมชนด้วยตนเอง จึงทำให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทักษะคิด และเจตคติสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wisetpatsa and Isarangkura Na Ayudhaya (2014); Duangjai, Mangkhang and Wannapaisan (2021); Gadudom, et al. (2019) ที่พบว่า การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การเรียนรู้แบบสืบสอบ และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างเจตคติและทัศนคติต่อภูมิปัญญาทางภาษาเพิ่มขึ้น

2.4 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติในชั้นสำรวจแหล่งเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนได้ระดมสมองเพื่ออภิปราย โต้แย้ง และใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสืบค้นหาข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และชุมชนที่มีความสมบูรณ์เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และเก็บรวบรวมข้อมูล จึงทำให้ผู้เรียนจะต้องปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและชุมชนผ่านกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจข้อมูลภูมิปัญญาทางภาษาอย่างกระจ่างและชัดเจน ขึ้นบูรณาการสู่แนวทางผู้เรียนลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการปฏิสัมพันธ์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหา และขึ้นรวบรวมหลักฐาน ผู้เรียนยังได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมในชุมชนมาพิจารณา วิเคราะห์ ประเมิน และตัดสินใจ และสร้างความเข้าใจข้อมูลจากสภาพจริงเพื่อกำหนดและเลือกประเภทของภูมิปัญญาทางภาษาในการนำไปประยุกต์ใช้จัดการเรียนรู้ภาษาไทย ส่วนขั้นผสมผสานความคิดให้ผู้เรียนได้เปิดโอกาสเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการนำภูมิปัญญาทางภาษาไปประยุกต์ใช้จัดการเรียนรู้ภาษาไทย ส่วนขั้นสร้างจิตอนุรักษ์ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงข้อมูลภูมิปัญญาทางภาษากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับบริบท

ของผู้เรียนในชุมชน เพื่อสร้างความตระหนัก อนุรักษ์ ห่วงแหนภูมิปัญญาทางภาษาในชุมชนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Suphaphimonwan, Jenjit and Chaturanon (2020); Gürel and Çetin (2019) ที่พบว่า การเรียนรู้แบบสืบสอบ การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยให้นักศึกษามีความพึงพอใจหรือความคิดเห็นอยู่ในระดับมากขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนนำรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาไปใช้ ควรจะต้องเลือกชุมชนและแหล่งเรียนรู้ที่มีความพร้อมสามารถให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาหรือศึกษานิเทศก์ที่สนใจนำรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริม ภูมิปัญญาทางภาษาไปใช้อาจจะต้องปรับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

1.3 ครูหรือผู้สนใจนำรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาไปใช้ ควรศึกษาและทำความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาสาระ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้เข้าใจอย่างกระจ่าง เพื่อสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาไปประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาและความแตกต่างของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น เช่น การคิดขั้นสูง การคิดสร้างสรรค์ ความภูมิใจในความเป็นไทย เพื่อนำไปสู่การวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย

2.2 ควรพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบูรณาการข้ามศาสตร์อื่น ได้แก่ ทฤษฎีหรือสร้าง ทฤษฎี บทบาทหน้าที่ หรือทฤษฎีสหบท เพื่อหลอมรวมเป็นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

2.3 ควรนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปขยายผลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาหรือ นักเรียนประถมศึกษา เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และต่อยอดองค์ความรู้อย่างกว้างขวาง

เอกสารอ้างอิง

Adair, J. (2010), How to Grow Leaders: The Seven Key Principles of Effective Leadership Development.

Human Resource Management International Digest, 18(5), Retrieved November 15, 2023, from <https://doi.org/10.1108/hrmid.2010.04418eae.002>

Buosonte, R. (2022). *Research and Development of Educational Innovation*. (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.

- Chiduo, O. C. (2012). Participatory Learning and Student Empowerment in the Classroom. *An International Multidisciplinary Journal*, 6(1), 299-310.
- Chuchat, A. (2006). Participatory Learning to Develop Environmental Conservation Values. in P. Dachakupt., L. Phukiat and S. Suwanketnikom (Eds.), *A Collection of Articles on Learning Innovations for Teachers in the Educational Reform Era*. (pp. 243-269). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Chutsuriyawong, S., and Nillapun, M. (2016). The Paradigm of Community Based Learning for Enhancing Critical Thinking and Creative Problem Solving Abilities For Elementary School Students. *Silpakorn Educational Research Journal*, 8(1), 183-197. (In Thai).
- Conklin, W., and Williams, R. B. (2012). Higher-Order Thinking Skills to Develop 21st Century Learners. CA: Shell Education.
- Dastyar, S. (2019). The Investigation of the Effectiveness of Participatory Learning Education on Student's Motivation and Academic Achievement. *International Journal of Advanced Research and Publications*, 3(8), 165-170.
- Department of Cultural Promotion Ministry of Culture. (2016). *Promotion and Preservation of Intangible Cultural Heritage Act B.E. 2559 and the Intangible Cultural Heritage Convention 2003*. Bangkok: The Printing Office to Assist Veterans Organization.
- Department of Curriculum and Instruction. (2021). *Self-Assessment Report of Bachelor's Degree Education in Thai, Faculty of Education, Ramkhamheang University*. Bangkok: Department of Curriculum and Instruction. Faculty of Education, Ramkhamheang University.
- Duangjai, N., Mangkhang, C., and Wannapaian, C. (2021). Inquiry Learning Management on Muang Lampang History to Enhance Local Culture Consciousness of Students in Assumption College Lampang. *Nakhon Lampang Buddhist College's Journal*, 10(1), 126-136. (In Thai).
- Gadudom, P., Chaiwongnakkapun, C., Hongsri, P., Hongsachai, S., Punkum, T., and Insrichuen, S. (2019). Development of Community Problem Based Learning Model to Promote Learning Achievement and Critical Thinking of Nursing Students. *Royal Thai Navy Medical Journal*, 46(2), 300-318. (In Thai).
- Gürel, D., and Çetin, T. (2019). A Qualitative Study on the Opinions of 7th Grade Students on Intangible Cultural Heritage. *Review of International Geographical Education Online*, 9(1), 32-62.
- Isaksen, G., Dorval, B., and Treffinger, J. (2011). *Creative Approaches to Problem Solving: A Framework for Innovation and Change*. Los Angeles: SAGE.
- Joyce, B., Weil, M., and Calhoun, E. (2015). *Model of Teaching*. New Jersey: Pearson.

- Kalman, H., K., Kemp, J., Morrison, G. R., and Ross, S. M. (2013). *Designing Effective Instruction*. New Jersey: Wiley.
- Khaemmani, T. (2021). *Science of Teaching Pedagogy*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Larsen-Freeman, D., and Anderson, M. (2016). *Techniques & Principle in Language Teaching*. New York: Oxford University Press.
- Lowriendee, W., Kitrungraung, P., and Sirisamphan, S. (2018). *Active Learning Instructional Strategies for Thinking Development and Educational Improvement of the 21st Century*. Nakhon Pathom: Silpakorn University Press.
- Mayer, R. E., and Alexander, P. A. (2011). *Handbook of Research on Learning and Instruction*. New York: Routledge.
- Melaville, A., Berg, A. C., and Blank, M. J. (2006). *Community-Based Learning: Engaging Students for Success and Citizenship*. Washington D.C.: Coalition for Community Schools.
- Missingham, B. D. (2007). Participatory Learning in University Development Studies. *New Community Quarterly*, 5(2), 52-57.
- Na Nakorn, N. (2018). *Measurement and Assessment Design for Thinking*. Bangkok: Santisiri.
- Nitisak, A., and Chitradub, S. (2021). Effects of Inquiry Learning Management in Thai Wisdom Additional Course on Learning Achievement and Awareness of Royal Court's Handicrafts Thai Wisdom of Elementary School Students. *Silpakorn Education Research Journal*, 13(2), 371-385. (In Thai).
- Nova Scotia Department of Education. (2013). *Community-Based Learning: A Resource for Schools*. Retrieved April 15, 2023, from <https://www.ednet.ns.ca/files/curriculum/CBL-Resource.pdf>
- Nunark, T. (2011). *A Study of Teacher's Utilization of Local Wisdom in Thai Language Subject Area Instruction under the Lower Secondary Level in Schools under the Office of the Basic Education Commission in Dusit District*. Research Report, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University.
- Office of the Education Council. (2019). *Guidelines for Development of Basic Education Learner Competency*. Bangkok: Office of the Education Council.
- Orlich, D. C., Harder, R. J., Callahan, R. C., Trevisan, M. S., Brown, A. H., and Miller, D. E. (2013). *Teaching Strategies: A Guide to Effective Instruction*. Wadsworth: Cengage Learning.
- Owens, T. R., and Wang, C. (1996). Community-Based Learning: A Foundation for Meaningful Educational Reform. *Service Learning, General*, 37, 1-24.

- Praseeratesung, R., Sriampai, S., and Chano, J. (2018). The Development of Learning Model Based on Constructivism by Creative Problem Solving for High School Students. *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University*, 23(1), 310-326. (In Thai).
- Pretty, J. N., Guijt, I., Scoones, I., and Thompson, J. (1995). *A Trainer's Guide for Participatory Learning and Action*. London: Russell.
- Proctor, T. (2014). *Creative Problem Solving for Managers: Developing Skills for Decision Making and Innovation*. New York: Routledge.
- Ruaengsri, S. (2018). *Development of Attitude Test*. Bangkok: Ramkhamheang University Press.
- Soomro, A. Q., Qaisrani, M. N., and Rawat, K. J. (2010). Teaching Physics Thought Learning Cycle Model: An Experimental Study. *Journal of Educational Research*, 13(2), 5-18.
- Suphaphimonwan, S., Jenjit, A., and Chaturanon, W. (2020). Development of the Mathematical Instructional Model Based on Constructivism in Developing Creative Problem-Solving Ability for the 8th Grade Students. *Journal of Graduate School, Pitchayatat*, 15(2), 189-199. (In Thai).
- Suwathanpoornkul, I. (2020). *Educational Research: Concepts and Applications*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Thumthong, B. (2016). *Theories and Development of Instructional Model*. Bangkok: Triple Education.
- Triandis, H. C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Vangundy, A. (2005). *101 Activities for Teaching Creative and Problem Solving*. San Francisco: John Wiley & Sons.
- Vanichwatanavorachai, S., and Homfung, C. (2018). The Creative Integration of Local Wisdom in to Teaching and Learning in the 21st Century. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(3), 2551-2563. (In Thai).
- Wisetpatsa, P., and Isarangkura Na Ayudhaya, W. (2014). Effects of Research-Based Community Learning of Concepts of Social and Cultural Change and Attitudes Towards Thai Culture Conservation in Tenth Grade Student. *An Online Journal of Education*, 9(1), 399-412. (In Thai).
- Wonganutararoj, P. (2008). *Educational Psychology*. Bangkok: Bangkok Supplementary Media Center.
- Wongchai, S., Khunsang, C., and Choo-Iad, K. (lecturer). (July 6-7, 2017). The Using of Folklore in the Literature Practicum of Student Majoring Thai Teaching. In *Thailand National Conference on Psychology: Enabling Change and Quality of Life Through Psychology*. (pp. 422-434). Bangkok: Graph Hotel Bangkok.
